

ZAKAJ SO SEŽIGALI ČAROVNICE

V srednjem veku so ljudje imeli le malo znanja, ki bi jim pomagalo razložiti naravne pojave, bolezni in podobne nevšečnosti. Bili so **vraževerni** ter verjeli v čarovništvo, uroke in hudiča.

Vraževerni pa so bili tudi duhovniki, vladarji in številni izobraženci.

"Čarovnice" je tako začela preganjati posvetna in cerkvena oblast.

V 16. in 17. stoletju je bilo v Evropi zaradi čarovništva obtoženih in usmrčenih 100 000 ljudi, večina od teh so bile ženske.

Čarovniški procesi so potekali tudi na Slovenskem. Tako v Evropi, kot pri nas so prenehali sredi 18. stoletja.

Za čarovniške procese so bila značilna mučenja. Sodniki so si prizadevali, da bi pred usmrtitvijo osumljene osebe dobili njeno priznanje, da je res povezana s hudičem.

BAROK

Po renesansi se je konec 16. stoletja v italijanskih mestih razvil nov umetnostni slog, barok, ki je prevladoval do sredine 18. stoletja.

Na zgodovinskem časovnem traku bi to obdobje lahko umestili v čas od protireformacije in absolutizma, do francoske revolucije.

Barok se je uveljavil v vseh vejah umetnosti, od književnosti do ...

ZNAČILNOSTI BAROKA:

- v nasprotju z rensančno umetnostjo, v kateri sta prevladovala umirjenost in skladnost, so se baročni umetniki prepuščali domišljiji in čustvom;
- dela so živahna in razgibana, polna zavojev, krivulj in zapletenih okraskov, pretiranih kretenj in razkošne pozlate;

Petrov prestol v baziliki svetega Petra, 1657-1666, Rim (Lorenzo Bernini)

Glavni naročniki umetniških del so bili kralji, papeži in drugi visoki cerkveni in posvetni dostojanstveniki. Baročni slog je zelo dobro izražal načela absolutizma (moč, obilje, okrasje, sjaj).

ARHITEKTURA

Versailles, veličasten dvorec Ludvika XIV.

Dvorana ogledal v dvorcu

© PhotoLibrary.com

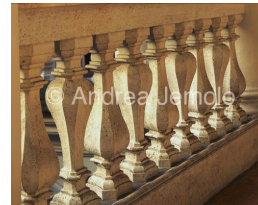
Zunanji izraz je našel barok v razkošnih parkih (francoski parki s prirezanim drevjem).

ARHITEKTURA

Baročna cerkev - Santiago de Compostela, Španija

Baročni elementi v notranjosti baročnih stavb.

"razigrana" stopniščna ograja

Looking down through Borromini's oval helicoid staircase in Palazzo Barberini, Rome (ca. 1625)

ovalno stopnišče

razkošna ograja oltarja

ovalen, "nepravilen" strop

Baročni slikar Josepe de Ribera je upodabljal bradate ženske?

**Ugrabitev Sabink,
Peter, Paul Rubens**

Književnost

Čeprav čas ni bil naklonjen književnosti je izšlo več razprav potopisov, kronik, nabožnih knjig, ljubezenskih romanov.

Miguel de Cervantes (Don Kihot)

La Fontaine (Basni)

Moliere (Namišljeni bolnik)

W. Shakespeare

Glasba

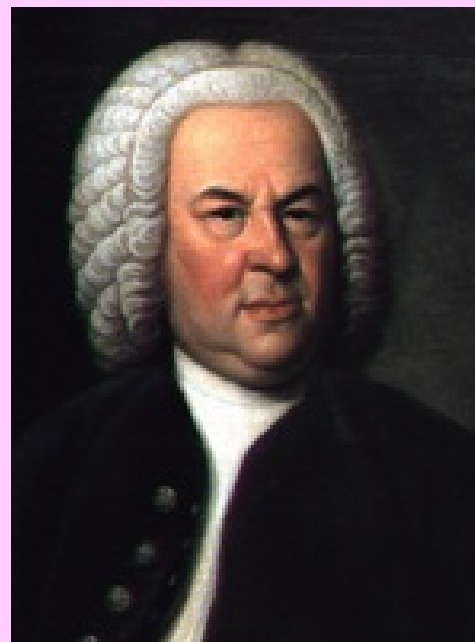
Wolfgang Amadeus Mozart str. 71

Johan Sebastian Bach

Prevladovala je **cerkvena glasba**.

Mala nočna
glasba

BAROK NA SLOVENSKEM

17. stoletje je bilo na Slovenskem v znamenju protireformacije.

Pojasni trditev!

V 2. polovici 17. stoletja je bila v Ljubljani ustanovljena tiskarna. Med knjigami natisnjenimi v slovenskem jeziku je najbolj znana zbirka pridig baročnega pridigarja Janeza Svetokriškega.

Skupina izobraženih meščanov in plemičev je po zgledu podobnih evropskih učenih družb leta 1693 v Ljubljani ustanovila Akademijo delavnih Ljubljančanov (Academia Operosorum Labacensium). Gojila in pospeševala naj bi domače znanosti in umetnosti.

Najpomembnejše dejanje Akademije je bilo ustanovitev prve javne študijske knjižnice na Slovenskem leta 1701 (danes Semeniška knjižnica v Ljubljani) .

BAROK NA SLOVENSKEM

Robov vodnjak (Francesco Robba)

**Oltar istega avtorja v
Uršulinski cerkvi v
Ljubljani**

MESTA

ŽIVLJENJE V BAROKU

MESTA so bila izčrpana od stalnih davkov. Zapravljivi vladarji so gradili palače v mestih, denar so si sposojali, vrnili pa redko. Mesta so rasla v višino (5 nadstropnice), bila so zidana, vodovodov ni bilo (pogoste epidemije), središča bogata (steklena okna...), predmestja revna.

DOLGOST ŽIVLJENJA

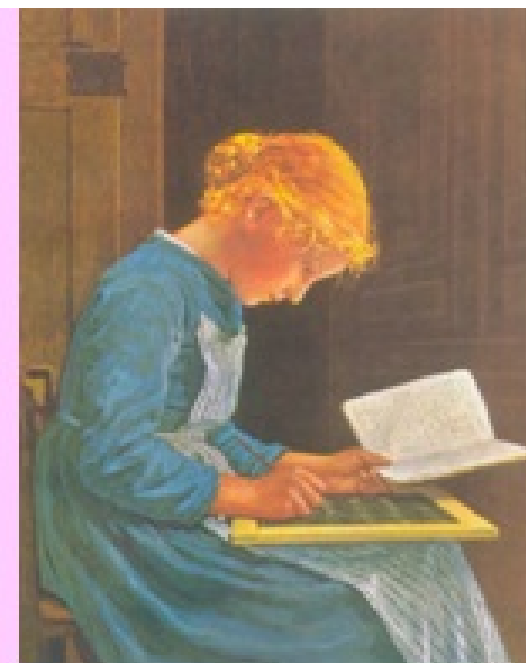
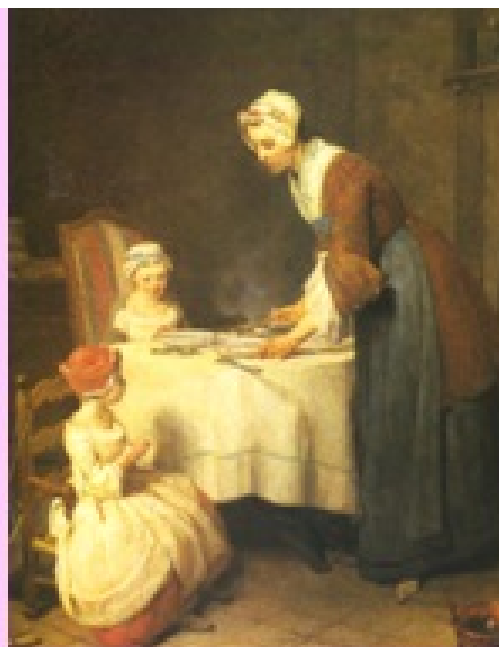
V baroku je bila življenjska doba kratka; že otroci so delali težka in huda dela. Pogoste so bile prenosljive bolezni; 1/5 žensk je umrla na porodu; 1/4 ljudi ni dočakala 3. rojstnega dne; druga 1/4 ni dočakala 25 let.

HIGIENA

Bila je zelo SLABA: voda in milo nista bila v modi, mesta so le redko še imela javna kopališča (britje, odprava manjših zdravstvenih težav). Redke sobe so ogrevali, polno je bilo mrčesa, ni bilo STRANIŠČ (dvorišča, hodniki), niti KOPALNIC, zato si je gospoda preganjala posledice pomanjkljive higiene z močnimi dišavami. Spodnjega perila niso nosili, uporabljali pa so zunanje perilo, ki je bilo lahko zelo razkošno: čipke, svila, svilene nogavice. Lase so si namesto umivanja raje popudrali.

OTROŠTVO

Že zgodaj so delali na kmetih ali v manufakturah (5 letni "rudarčki"). Otroci naj bi hitro začeli delati in tako staršem olajšali skrb za vsakdanji kruh. Ni bilo časa za brezdelje in igro. Tudi bogataši so se svojih otrok čimprej "rešili", za njih so več let skrbele dojilje (v šoli, samostanu, ali na dvorih), nato so jih po dogovoru poročili.

NOVE NAVADE

Obiskovanje šole, uporaba *naočnikov*, *ur*, **vilice**, lastnega krožnika in kozarca, robci za usekovanje. Umazane nohte so zamenjali negovani. Mnogi so začeli kaditi **tobak**. Nove pijače: **čaj**, **kakav** in **kava** (Etiopija, pokrajina Kafa) - kavarne

Naočniki

Neznani beneški steklar je v 13. stol. izumil naočnike (najstarejši tip očal ima dve ovalni leči, uokvirjeni, povezani z mostičkom). Očala so bila luksuzen predmet; razkošje, ki si ga reveži niso mogli privoščiti. V 18. stol. je prišel v modo **lornjon** - zložljivi naočniki z držalom. Nosili so jih obešene z verižico okrog vratu. Kasneje so jih nadomestili bolj praktični ščipalniki, naočniki s kovinsko ščipalko brez okvirov.